

Državna matura – nastavak

Uvod

Ovaj tekst su motivirala dva očitovanja pristigla iz NCVVO-a, nakon medijskog eksponiranja nekih nepravilnosti u provedbi testova na državnoj maturi. Navodim ih:

Moji suradnici i ja u NCVVO-u imamo sreću sa valjda jedini u Hrvatskoj radimo posao u kojem nitko ne smije pogriješiti.

Ovo je nedavna izjava Vinka Filipovića, ravnatelja NCVVO-a, s kojom je pokušao opravdavati propuste na koje su mediji skretali pozornost.

„...stručna radna skupina (je) dužna pri sastavljanu zadataka za DM pratiti nastavnu praksu i opće prihvaćene pojmove te „fizički rječnik“ koji se koristi u sveučilišnoj i školskoj praksi“

Ovo je očitovanje NCVVO-a na upit novinarkе prije objavljivanja nedavnog priloga (HRT4, utorak, 8. 07. u 14:15). U prilogu sam kratko skrenuo pozornost na neprimjeren jezik komunikacije u testovima iz fizike s pristupnicima.

Komentar prve izjave

O odgovornosti se Hrvatska enciklopedija opširno očituje, te sam samo naglasio dijelove:

U građanskom pravu, stanje biti odgovoran za neispunjenje preuzete obveze ili za protupravne radnje, odn. propust dužne radnje.

...

U pravilu je odgovornost subjektivna, i to takva kod koje se krivnja predmnijeva. Objektivna odgovornost postoji za štete od stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana mogućnost nastanka štete. Prema tomu tko odgovara za štetu odgovornost može biti vlastita odgovornost ili odgovornost za drugoga.

...

U pravilu se odgovara za vlastite radnje, ali se može odgovarati i za radnje drugoga (maloljetnu djecu, osobe duševno bolesne i zaostale u umnom razvoju, poslodavac za radnika, pravna osoba za štetu koju uzrokuju njezina tijela). Prema odnosu između više odgovornih osoba koje su uzrokovalе štetu odgovornost može biti podijeljena i solidarna. U pravilu je odgovornost podijeljena, ali solidarno odgovaraju: štetnici koji su radili zajedno; štetnici čiji se udjel u šteti ne može utvrditi, ako se ne može utvrditi koja je od više osoba uzrokovala štetu; roditelji i djeca za štetu koju je počinilo deliktно sposobno dijete, itd.

...

Ne znam na koje sve načine će tko „razumijevati“ izjavu, najodgovornije osobe u provođenju procesa državne mature. Ponavljam je: *Moji suradnici i ja u NCVVO-u imamo sreću da valjda jedini u Hrvatskoj radimo posao u kojem nitko ne smije pogriješiti.*

Ja je čitam ovako: ravnatelj NCVVO-a zapravo tvrdi da svi u Hrvatskoj griješe (samo on jadničak ne smije griješiti). I zapravo legitimira neodgovornost na razini, kad svi griješe – mogu i ja! A sada zamislite takvog tipa na mjestu direktora nuklearne elektrane ili kao pilota u putničkom zrakoplovu.

Ne tako davno je dr. sc. (za vjeronauk) preuzeo odgovornost za reformiranje hrvatskog školskog sustava. Objavio se s rečenicom: nikada nisam djelovao u školskom sustavu, ali... preuzimam odgovornost! Nitko se više ni ne sjeća cirkusa koji je uslijedio. A mediji ne spominju da je bila riječ o propaloj reformi. Potrošeni su silni novci poreskih obveznika, a nitko nije preuzeo odgovornost. Boris je osvanuo na mjestu ravnatelja Instituta za društvena istraživanja, a Dijana na mjestu rektorice Sveučilišta u Zadru. Mislim da se i Blaženka dobro

uhljebila. Ne znam je li praksa i u svijetu da se voditelji neuspješnih (propalih) projekata nagrađuju, ali sam siguran da u **privatnom biznisu** to nije slučaj.

Vinko Filipović je od 2004. do 2015. bio ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje, a potom savjetnik u Kabinetu ministra znanosti i obrazovanja. Od 2015. do 2021. radio je kao direktor razvoja i marketinga u Školskoj knjizi.

To je navod iz Vinkovog životopisa. Iz njega se ne može naslutiti da je „maknut“ iz Agencije, nakon što je „obavio posao“ i Agenciju pretvorio u potpuno neutjecajan subjekt u hrvatskom školskom sustavu. Bauljao je potom (kao savjetnik) hodnicima Ministarstva dok mu nisu našli „sinekuru“ u Školskoj knjizi. Da nema zabune, Agencija ni prije Vinka nije bila posebno utjecajna, pa se mediji nisu posebno uzbuđivali i tražili njima atraktivna mjesta.

U ovom je slučaju riječ „krovnoj instituciji“ (Nacionalni centar za vanjsko vrjednovanje), koja ima **ovlasti odlučivanju o sudbinama novih nastupajućih hrvatskih generacija**. Običnom matematikom se lako dokuči da je riječ o brojevima: 29 000 polaznika, 2x29 tisuća roditelja izravno uključenih sudionika, a ako se dodaju škole i učitelji... sustav značajno premašuje brojku od 100 tisuća. Tko god i pomisli da je preuzimanje funkcije ravnatelja NCVVO-a samo još jedan poslić – u krivu je.

Međutim, problem je malo veći i Vinko je potpuno u pravu kad tvrdi ono što je rekao. Naime, mi živimo u sustavu u kojem se „nematerijalna šteta“ ne računa niti kriminalizira. I jasno je da Vinko uopće ne vidi štetu koju proizvodi nefunkcionalni mega sustav, kojem je on na čelu.

Komentar drugog očitovanja

„...**stručna radna skupina (je) dužna pri sastavljanu zadataka za DM pratiti nastavnu praksu i opće prihvaćene pojmove te „fizički rječnik“ koji se koristi u sveučilišnoj i školskoj praksi**“

Ovo je očitovanje NCVVO-a na upit novinarkе prije objavljivanja nedavnog priloga (HRT4, utorak, 8. 07. u 14:15). U prilogu sam kratko skrenuo pozornost na neprimjeren jezik komunikacije u testovima iz fizike s pristupnicima.

Ovo me očitovanje posebno iznerviralo, ne i iznenadilo. Naime, godinama skrećem pozornost na jezik komunikacije naših sportskih komentatora. Riječ je naravno o javnoj komunikaciji i svi lako mogu prepoznavati **kakav se hrvatski jezik** koristi u toj komunikaciji. Futurom se opisuju prošli događaji, futur egzaktni (drugi) više i ne postoji... da ne nabrajam dalje, i baš nitko se od pisaca i književnika o tome nije do sada očitovao. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, posebno ističem.

U državi koja ima pet (!!!) službenih pravopisa to je zapravo prirodan proces. Meni nije drag.

Međutim, kad sam naišao na „fizički rječnik“ koji se koristi u sveučilišnoj i školskoj praksi, raspametio sam se.

Ne znam piše li uopće ta rečenica u nekakvom Pravilniku NCVVO-a ili je samo prigodna **izmišljotina** kojom se manipulira javnost. Više vjerujem u ovo drugo, jer da je to rečenica iz obvezujućeg Pravilnika netko (od pravih fizičara) bi se do sada sigurno očitovao.

U egzaktnim znanostima ne postoje opće prihvaćeni pojmovi. U tom svijetu ne postoji demokracija! Egzaktne znanosti se temelje na jednoznačnim definicijama! (pravilima, zakonima, teoremima...). A postoji li nekakav „fizički rječnik“ koji se koristi u sveučilišnoj i školskoj praksi, nemam pojma, jer ne znam o čemu je riječ.

Podsjećam na definiciju definicije koju navodi Hrvatska enciklopedija.

definicija (latinski *definitio*: ograničenje, određenje), u logici, izraz kojim se određuje sadržaj nekog pojma točno i jednosmisleno s pomoću najbližega višega rodnog pojma (*genus*)

proximum) i specifične razlike (*differentia specifica*). Pojam kojemu se sadržaj definicijom određuje nazivamo *definiendum*, a pojmove s pomoću kojih se određuje, *definiens*. Klasično shvaćanje definicije utemeljio je Aristotel, po kojem definicija iznosi bitna svojstva nekog predmeta. Pojmove koji se ne mogu definirati, jer nemaju nadređenoga pojma, zovemo *kategorije*. Valjana definicija mora biti: primjerena pojmu, ne smije sadržavati izraze koji kažu isto koliko i pojam, ne smije biti izrečena u negativnom pojmu, treba biti pregledna i sažeta. Logičari definiciju dijele na sljedeće vrste: *realna* – bit stvari; *konceptualna* – sadržaj pojma; *nominalna* – značenje riječi; *verbalna* – zamjena riječi poznatijom; *preskriptivna* – propisujuća; *legislativna* – zakonodavna; *stipulativna* – pogodbeni.